

Wyróżnieni Nagrodą im. Karola Miarki (1983–2011)

I Rok 1983 (Katowice):

Jan Tacina (woj. bielskie), Sławomir Folfasiński (woj. częstochowski), Józef Kachel (woj. katowickie), dr Stefania Mazurek (woj. opolskie)

II Rok 1984 (Opole):

Józef Miks (woj. bielskie), dr Franciszek Sobalski (woj. częstochowski), prof. dr hab. Witold Nawrocki (woj. katowickie), dr Piotr Świerc (woj. opolskie)

III Rok 1985 (Bielsko-Biała):

dr hab. Edmund Rosner (woj. bielskie), Jan Pietrzykowski (woj. częstochowski), Aleksander Widera (woj. katowickie), Franciszek Adamiec (woj. opolskie)

IV Rok 1986 (Częstochowa):

dr Edward Buława (woj. bielskie), dr Mieczysław Stańczyk (woj. częstochowski), Wilhelm Szewczyk (woj. katowickie), dr hab. Franciszek Antoni Marek (woj. opolskie)

V Rok 1987 (Katowice):

Józef Pilch (woj. bielskie), dr Andrzej Skalski (woj. częstochowski), Jan Waleczek (woj. katowickie), prof. dr hab. Dorota Simonides (woj. opolskie)

VI Rok 1988 (Opole):

Władysław Oszełda (woj. bielskie), Janusz Płowecki (woj. częstochowski), Tadeusz Kijonka (woj. katowickie), dr Zbyszko Bednorz (woj. opolskie)

VII Rok 1989 (Bielsko-Biała):

Robert Danel (woj. bielskie), Rajmund Piersiak (woj. częstochowski), Stanisław Hadyna (woj. katowickie), Jan Goźoł (woj. opolskie)

VIII Rok 1990 (Częstochowa):

dr Jerzy Polak (woj. bielskie), dr Aleksander Jaśkiewicz (woj. częstochowski), ks. Stanisław Tkocz (woj. katowickie), Waleria Nabzdyk (woj. opolskie)

IX Rok 1991 (Katowice):

prof. dr hab. Ewa Chojecka (woj. bielskie), Aleksander Markowski (woj. częstochowski), prof. dr hab. Krystyna Hesk-Kwaśniewicz (woj. katowickie), Paweł Kozerski (woj. opolskie)

X Rok 1992 (Opole):

Alicja i Eugeniusz Paduchowie (woj. bielskie), ks. dr Marian Duda (woj. częstochowski), prof. dr hab. Jerzy Zieliński (woj. katowickie), Lutosława Malczewska (woj. opolskie)

XI Rok 1993 (Bielsko-Biała):

Jerzy Kronhold (woj. bielskie), Stefan Sygit (woj. częstochowski), Henryk

Mikołaj Górecki (woj. katowickie), Alojzy Wierzoń (woj. opolskie)

XII Rok 1994 (Częstochowa):

Jan Krop (woj. bielskie), o. Jan Golonka (woj. częstochowski), Zygmunt Brachmański (woj. katowickie), ks. bp prof. dr hab. Alfons Nossol (woj. opolskie)

XIII Rok 1995 (Katowice):

Franciszek Suknarowski (woj. bielskie), Mieczysław Tkacz (woj. częstochowski), prof. Andrzej Jasiński (woj. katowickie), Adolf Warzok (woj. opolskie)

XIV Rok 1996 (Opole):

Tadeusz Trębacz (woj. bielskie), Jadwiga Wosik (woj. częstochowski), prof. Jan Wincenty Hawel (woj. katowickie), prof. dr hab. Michał Lis (woj. opolskie)

XV Rok 1997 (Bielsko-Biała):

Leon Miękina (woj. bielskie), Jerzy Kędziora (woj. częstochowski), prof. zw. dr hab. Józef Śliwiok (woj. katowickie), prof. dr hab. Wiesław Lesiuk (woj. opolskie)

XVI Rok 1998 (Katowice):

prof. dr hab. Jan Malicki (woj. katowickie), Alina Świeży (woj. bielskie), ks. dr Ireneusz Skubiś (woj. częstochowski), prof. dr hab. Teresa Smolińska (woj. opolskie)

XVII Rok 1999 (Katowice):

dr Marceli Antoniewicz (woj. śląskie), Janina Marcinkowa (woj. śląskie), ks. abp Damian Zimoń (woj. śląskie)

XVIII Rok 2000 (Katowice):

Antoni Halor (woj. śląskie), prof. dr hab. Alojzy Kopoczek (woj. śląskie), Krzysztof Wielgut (woj. śląskie)

XIX Rok 2001 (Pielgrzymowice):

prof. dr hab. Antoni Gładysz (woj. śląskie), Wiesław Głowacz (woj. śląskie), prof. dr hab. Andrzej J. Zakrzewski (woj. śląskie)

XX Rok 2002 (Pielgrzymowice):

prof. Julian Gembalski (woj. śląskie), dr Ryszard Kincel (woj. śląskie), ks. prof. zw. dr hab. Jan Związek (woj. śląskie)

XXI Rok 2003 (Pielgrzymowice):

Andrzej Kalinin (woj. śląskie), Wojciech Kilar (woj. śląskie), prof. Michał Kliś (woj. śląskie)

XXII Rok 2004 (Pielgrzymowice):

ks. dr hab. Józef Budniak (woj. śląskie), Adam Mroczek (woj. śląskie), Marek Plura (woj. śląskie)

XXIII Rok 2005 (Pielgrzymowice):

prof. dr hab. Marian Głowacki (woj. śląskie), Andrzej Koniakowski (woj. śląskie), dr Maria Lipok-Bierwaczonok (woj. śląskie)

XXIV Rok 2006 (Opole):

Józef Broda (woj. śląskie), prof. dr hab. Janusz Hereźniak (woj. śląskie), Jerzy Moskal (woj. śląskie), dr Krzysztof Spalek (woj. opolskie)

XXV Rok 2007 (Katowice):

Krystyna Bochenek (woj. śląskie), Karol Cebula (woj. opolskie), dr Juliusz Sętowski (woj. śląskie), prof. dr hab. Adam Suchoński (woj. opolskie), Jan Szymik (woj. śląskie)

XXVI Rok 2008 (Katowice):

Andrzej Balcerek (woj. opolskie), Małgorzata Kiereś (woj. śląskie), dr Józef Musiol (woj. śląskie), prof. dr hab. Stanisław S. Nicieja (woj. opolskie), prof. dr hab. Ryszard Szwed (woj. śląskie)

XXVII Rok 2009 (Brzeg):

Cecylia Heller (woj. opolskie), ks. bp prof. dr hab. Jan Marian Kopiec (woj. opolskie), prof. dr hab. Grażyna Barbara Szewczyk (woj. śląskie), prof. dr hab. inż. Marek Trombski (woj. śląskie), dr hab. Dariusz Zlotkowski (woj. śląskie)

XXVIII Rok 2010 (Katowice):

ks. prof. dr hab. Tadeusz Borutka (woj. śląskie), Harry Duda (woj. opolskie), dr Stanisław Jałowicki (woj. opolskie), dr Wanda Malko (woj. śląskie), ks. bp Tadeusz Szurman (woj. śląskie), Damian Galusek, Rada Gminy Pawłowice, społeczność Pielgrzymowic (woj. śląskie)

XXIX Rok 2011 (Katowice):

prof. dr hab. Stanisław Gajda (woj. opolskie), Michał Józef Lubina (woj. śląskie), prof. dr hab. Idzi Panic (woj. śląskie), prof. dr hab. Robert Rauziński (woj. opolskie), Zofia Rozanow (woj. śląskie)

RAPTULARZ SILESIANKI Jednodniówka Biblioteki Śląskiej. Trzecia w 2011 roku. Redakcja i opracowanie edytorskie: Elwira Zborowska – Dział Naukowo-Badawczy BS. Druk: Biblioteka Śląska. Nakład: 200 egz.

JEDNODNIÓWKA WYDANA Z OKAZJI XXIX EDYCJI NAGRODY IM. KAROLA MIARKI

RAPTULARZ SILESIANKI

27 października A.D. MMXI

BIBLIOTEKA
ŚLĄSKA

B 40-021 Katowice
plac Rady Europy 1
www.bs.katowice.pl

Fenomen Miarkowskiej nagrody

Pomysłodawcy nagrody, fundując ją w trudnych dla kraju czasach, nie przypuszczali, iż przez niemal trzydzieści lat będzie ona istnieć, trwać i przekształcać się, stając się bodaj czy nie najwyższym cenionym honorem, jaki przyznają gremia dwóch województw: śląskiego i opolskiego.

Fenomen Miarkowskiej nagrody zasadza się jednak na czymś zupełnie innym niż „długie trwanie”, by posłużyć się określeniem jednego z najwybitniejszych współczesnych historyków. Zasadza się na akceptowanym powszechnie autorytecie osób cieszących się ogromnym szacunkiem nie przez to, że są, istnieją, trwają w środowisku, lecz dlatego iż nierzadko dorobek własnego życia sytuuje ich w gronie ludzi rozpoznawalnych, postrzeganych i identyfikowanych z działaniami, które stworzyli.

To nie tylko rozprawy naukowe, dookreślające i wyjaśniające zagadki przeszłości i współczesności w sposób nowatorski i oryginalny. To nie tylko dokonania artystyczne – zdawać by się mogło – powtarzalne techniką, oryginalne zaś inspiracją oraz inwencją. To również działania na rzecz najbliższej ojczyzny, popularyzujące i nadające odświeżony wygląd zwykłej codzienności. Bo przecież świat kultury nie zasadza się na syndromie „biurka Telimeny” – dokonaniach skrywanym przed osądem publicznym, lecz na wzbogacaniu wiedzy o tych, co przed nami wędrowali po tej samej, co my, ziemi, ale i na wzbogacaniu zwyczajnego dnia poprzez zjawiska niezwykłe, niekonwencjonalne, a dostrzegane dopiero z perspektywy lat następnych.

Przeglądając historyczną już listę laureatów, widzimy też i znaki historii, która odcisnęła swoje piętno na propozycjach zgłaszanych w różnych czasach i w różnych okresach. Nie wartościujemy jednak i nie deprecjonujemy dokonani

Tablica pamiątkowa na budynku w Chorzowie (ul. 3 Maja 19/21), w którym w latach 1869–1875 mieszkał i pracował Karol Miarka

tych, którzy pozostawili w historii tej ziemi swoje rozpoznawalne piętno. Nie zawsze dzisiaj akceptowane. To też historia. Nierzadko gorzka.

Dlatego też patrząc z perspektywy dnia dzisiejszego na galerię osób wyróżnionych, musimy pamiętać o ich dokonaniach. Pamięć o ich osiągnięciach musi trwać i trwa, niczym jedna litera w wielkim dziele ludzkiego istnienia.

prof. zw. dr hab. Jan Malicki

Tegoroczni laureaci Nagrody

**prof. dr hab.
STANISŁAW
GAJDA**

Wybitny językoznawca i slawista, dyrektor Instytutu Filologii Polskiej i kierownik Katedry Języka Polskiego Uniwersytetu Opolskiego. Absolwent studiów polonistycznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego uzyskał doktorat (1975) i habilitację (1981), a w 1990 roku otrzymał tytuł profesora.

Od lat prowadzi badania w zakresie językoznawstwa polskiego i słowiańskiego. Opublikował około 300 prac i artykułów naukowych. Szczególne znaczenie mają te poświęcone stylistyce, których innowacyjność przyniosła mu niekwestionowaną pozycję czołowego polskiego językoznawcy. Światową renomę w slawistyce zyskał dzięki dokonaniom zawartym w dwu seriach wydawniczych – Najnowsze Dzieje Języków Słowiańskich (tomy 1–14, 1996–2004) oraz Komparacja Systemów i Funkcjonowania Współczesnych Języków Słowiańskich (tomy

1–4, 2003–2009). Obie serie są rezultatem międzynarodowych programów badawczych, których inicjatorem był prof. Stanisław Gajda. Trafiły one do bibliotek slawistycznych na całym świecie.

Członek wielu instytutów i gremiów naukowych, m.in.: Komitetu Językoznawstwa PAN, Komitetu Słowianoznawstwa PAN, Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, Prezydium Międzynarodowego Komitetu Slawistów (bardzo aktywnie pełni funkcję kuratora prac 35 komisji afiliowanych przy MKS), członek Rady Naukowej Instytutu Badań Literackich PAN oraz Instytutu Języka Polskiego PAN. Od 2010 roku członek korespondent Polskiej Akademii Nauk. Założyciel i redaktor czasopisma „Stylistyka”, członek komitetów redakcyjnych polskich i zagranicznych czasopism, m.in. „Slavii” (Praga), „SlavTermu” (Moskwa), „Stilu” (Belgrad), „Studies in Polish Linguistics” (Kraków), „Studiów Pragmatyngwistycznych” (Warszawa).

W uznaniu działalności naukowej przyznano mu wyróżnienia zagraniczne: honorowe członkostwo w Czeskim Towarzystwie Językoznawczym oraz tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu św. św. Cyryla i Metodego w Skopje w Macedonii. Jest także doktorem honoris causa Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

**MICHAŁ
JÓZEF
LUBINA**

Ukończył studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej (1969), studia podyplomowe w Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego Uniwersytetu Warszawskiego (1995) oraz Podyplomowe Studium Muzeologiczne na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego (2001).

Konstruktor oraz kierownik Zakładu Maszyn Prądu Stałego w Branżowym Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Maszyn Elektrycznych w Katowicach (1968–1990).

Opublikował około 25 książek dotyczących maszyn elektrycznych. W latach 1990–1998 dyrektor Biura Sejmiku Samorządowego Województwa Katowickiego, a w latach 1999–2008 dyrektor Muzeum Miejskiego im. Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej. Członek Związku Górnośląskiego i Stowarzyszenia Rzeczników Patentowych.

Z jego inicjatywy powołano w 1990 roku w ramach Związku Gór-

z wyższym wykształceniem na Śląsku Opolskim w latach 1956–1985. *Dynamika i struktura zatrudnienia* (1975), *Region migracyjny (Wybrane aspekty demograficzne, społeczne i gospodarcze na przykładzie Śląska Opolskiego)* (2003; współautor Krystian Heffner), *Śląska ludność rodzima w strukturze demograficznej i społecznej Śląska Opolskiego wczoraj i dziś* (2008; współautor Kazimierz Szczygielski).

Odnaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i odznaczeniami regionalnymi. Honorowy Obywatel Województwa Opolskiego oraz laureat Medalu im. prof. Wacława Szuberta za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauk o pracy i polityce społecznej.

Swoją działalnością zawodową wzbogaca kulturę ekonomiczną i wiedzę o Śląsku Opolskim.

imienia Karola Miarki

**prof. dr hab.
IDZI
PANIC**

nośląskiego Wszechnicę Górnośląską, która stała się płaszczyzną spotkań społeczności lokalnych z twórcami kultury, ludźmi nauki i oświaty. Dotychczas odbyło się w ramach Wszechnicy Górnośląskiej 16 spotkań – konferencji naukowych.

Jest autorem „treści pojednania” na tablicy w katowickiej katedrze, upamiętniającej 75. rocznicę III powstania śląskiego. Był inicjatorem m.in. ufundowania do sali Sejmu Śląskiego tablicy poświęconej pamięci Konstantego Wolnego oraz powrotu figury św. Jana Ewangelisty na ulicę św. Jana w Katowicach.

Autor publikacji poświęconych kulturze oraz utworów literackich. Uzyskał I miejsce za tekst *Ulica* w Ogólnopolskim Konkursie Literackim „Ojcowizna – ojczyzna – ojczyzna ojczyzn”, ogłoszonym przez Klub Inteligencji Katolickiej w Katowicach (1981), wyróżnienie Primus inter pares w konkursie „W hołdzie Janowi Pawłowi II” za wiersz *Chrystus na Kaufhausie* (2006). Wydał tomik *Bagaze uczuć* (2008).

U honorowanych: Srebrną Odznaką Honorową Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1983), Nagrodą im. Wojciecha Korfanteo (1992), Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej (1996), Medalem im. ks. dr. Jana Dzierżona Polskiego Związku Pszczelarskiego (2006) oraz Złotą Odznaką Honorową za Zasługi dla Województwa Śląskiego (2008).

**ZOFIA
ROZANOW**

Historyk sztuki, autorka szeregu publikacji naukowych poszerzających wiedzę o zabytkach Częstochowy, ze szczególnym uwzględnieniem klasztoru jasnogórskiego, wieloletni badacz dziejów sztuki Jasnej Góry.

Podjęła pracę w 1952 roku, jeszcze w trakcie studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Zbliżyła się właśnie 60-letniej nieprzerwanej aktywności naukowej i badań nad Jasną Górą.

Jest emerytowanym pracownikiem Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, gdzie

Historyk, wykładowca, pracownik naukowy Uniwersytetu Śląskiego. Ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (1976).

Pracował w Oddziale Zabytkowym Biblioteki Śląskiej w Cieszynie (1976–1981). Do jego obowiązków należało m.in. opracowywanie wielojęzycznego zasobu starodruków, inkunabułów i rękopisów z osiemnastowiecznej kolekcji księdza Jana Leopolda Szersznika, która obejmuje materiały sięgające XIV wieku. W 1980 roku obronił doktorat na Uniwersytecie Śląskim na podstawie rozprawy *Polityka króla Węgier Macieja Korwina wobec Polski*.

Uczył języka łacińskiego w liceach w Cieszynie (1981–1987). W 1983 roku został adiunktem na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie.

Po opublikowaniu monografii *Historia osadnictwa w Księstwie Opolskim we wczesnym średniowieczu* otrzymał habilitację na Uniwersytecie

w latach 1955–1991 prowadziła działalność naukową i twórczą. Autorka książki o zabytkach Jasnej Góry: *Skarby kultury na Jasnej Górze* (wspólnie z Ewą Smulikowską, 1974) i *Zabytki sztuki Jasnej Góry. Architektura, rzeźba, malarstwo* (z częściowym udziałem Ewy Smulikowskiej, 2009). Obie pozycje są zwięzłym i pełnym opisem wszystkich jasnogórskich zabytków.

Zabytki sztuki Jasnej Góry powstały na prośbę kardynała Stefana Wyszyńskiego, który był niestrudzoną orędownikiem inwentaryzacji zabytków sztuki sakralnej w Polsce. Prof. dr hab. Ewa Chojecka w recenzji tej książki napisała „jest [ona] pierwszą pionierską próbą ogarnięcia całościowego obiektu Jasnej Góry, zespołu zabytkowego o unikatowym charakterze, nieprzerwanej ciągłości historycznej, gdzie nawarstwiają się zjawiska artystyczne tematycznie i ideowo sprzężone [...]”.

Wrocławskim (1992). Dwa lata później został profesorem Uniwersytetu Śląskiego. Wydał monografię *Pocztki Węgier* (1995), która stała się podstawą nadania mu tytułu profesora, a m.in. za *Ostatnie lata Wielkich Moraw* uzyskał tytuł profesora zwyczajnego (2000).

Opublikował 16 monografii, 10 tomów dokumentów łacińskich, niemieckich i czeskich oraz wiele artykułów naukowych. Ważniejsze jego książki to m.in.: *Księstwo Cieszyńskie w średniowieczu* (1988), *Zamek rybnicki* (1990), *Historia osadnictwa w Księstwie Opolskim we wczesnym średniowieczu* (1992), *Ostatnie lata Wielkich Moraw* (2000), *Rozwój przestrzenny Cieszyna w dobie piastowskiej* (2001), *Zachodniosłowiańska nazwa „Niemcy” w świetle źródeł średniowiecznych* (2007).

Jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym Instytutu Historii Uniwersytetu Śląskiego. Przez dwie kadencje był dyrektorem, a w latach 2002–2008 wicedyrektorem do spraw naukowych. Od 1998 roku jest kierownikiem Zakładu Historii Średniowiecznej Uniwersytetu Śląskiego. Należy do Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Interesuje się Europą naddunajską we wczesnym średniowieczu, migracjami Słowian zachodnich, procesami osadniczymi na Śląsku, historią Kościoła oraz Górnym Śląskiem, zwłaszcza Księstwem Cieszyńskim w czasach piastowskich.

Skatalogowanie dzieł było możliwe dzięki wykorzystaniu przez autorkę pełnej dokumentacji źródłowej w języku łacińskim, znajdującej się w archiwach Jasnej Góry. Dokonana kwerenda stworzyła możliwość jak najrzetelniejszych badań naukowych. Na opracowanie czekają jeszcze ruchome zabytki rzemiosła artystycznego.

Jej publikacje adresowane są nie tylko do osób zajmujących się zabytkami z racji wykonywanej profesji, ale także do wszystkich interesujących się kulturą narodową, bo wnoszą wiele cennych informacji do stanu wiedzy o dziedzictwie kulturowym Częstochowy.

Zofia Rozanow jest niestrudzoną badaczką jasnogórskich zabytków, popularyzatorką wiedzy o nich, autorką poświęconych im książek, artykułów, audycji radiowych i telewizyjnych. Od 2006 roku Radio Jasna Góra emituje na antenie jej autorskie audycje edukacyjne pt. *Tajemnice Świętej Twierdzy*.

**prof. dr hab.
ROBERT
RAUZIŃSKI**

Ekonomista i specjalista od polityki społeczno-ekonomicznej, pracownik Instytutu Śląskiego w Opolu, Politechniki Opolskiej oraz Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu.

Urodzony w Warszawie, z Opolem związany od 1956 roku, kiedy po ukończeniu studiów w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Katowicach rozpoczął pracę w Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Opolu.

Zajmuje się ekonomią, polityką społeczną, demografią, socjologią i zarządzaniem zasobami ludzki-

mi. Prowadzone przez niego badania nad miejscem czynnika ludzkiego w rozwoju regionu miały istotne znaczenie nie tylko w nauce, ale i w praktyce. Duży dorobek, pracowitość i rzetelność badawcza sprawiają, że cieszy się uznaniem w środowisku uczonych. Członek gremiów naukowych i samorządowych: Komitetu Nauk Demograficznych PAN, Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN, Komitetu Badań nad Migracjami PAN, Rządowej Rady Ludnościowej, Kapituły *Scientiae Wratislavienses*, Kapituły Medalu Wacława Szuberta PAN oraz Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia.

Jest autorem ponad 400 publikacji, w tym 30 książek, raportów i ekspertyz na temat istotnych problemów Śląska (zwłaszcza Opolskiego) oraz kraju. Ważniejsze jego publikacje to: *Z badań nad strukturą kadr kwalifikowanych na Opolszczyźnie w latach 1956–1980* (1966), *Rozwój demograficzny Śląska Opolskiego w latach 1950–1985* (1967), *Pracownicy*